

Hírlevél - 1. szám (2026. június)

Az európai éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási politika fő építőkövei

Az Európai Unió éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási keretrendszere három alapvető jogalkotási pillérre épül: az **európai klímarendeletrre**, az **Energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendeletrre**, valamint a **két európai alkalmazkodási stratégiára**.

E három jogi eszköz együttesen határozza meg az európai szintű éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási politika stratégiai irányát. Az alábbiakban részletesebben is bemutatjuk ezeket a kezdeményezéseket.

Európai klímarendelet

A 2021 júliusában elfogadott **európai klímarendelet** (az (EU) 2021/1119 rendelet) jogilag kötelező erejű uniós célként rögzíti, hogy az Európai Uniónak **2050-re el kell érnie a nettó nulla üvegházhatásúgáz-kibocsátást**. Ez a célkitűzés az **ENSZ Párizsi Megállapodásának 7. cikkére**, valamint a **13. Fenntartható Fejlődési Célra (Éghajlatvédelem)** épül.

A 2050-re kitűzött klímasemlegesség elérése érdekében a rendelet két kötelező köztes kibocsátáscsökkentési célt állapít meg:

- az üvegházhatású gázok kibocsátásának legalább **55%-os csökkentése 2030-ig** az 1990-es szinthez képest;
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának **90%-os csökkentése 2040-ig** az 1990-es szinthez képest (a 20256. évi klímarendelet-módosítás szerint).

Annak érdekében, hogy az európai gazdaság minden ágazata hozzájáruljon e célok teljesítéséhez, az Európai Bizottság elfogadta a **„Fit for 55”** jogalkotási csomagot, amely többek között az alábbi intézkedéseket foglalja magában:

- az EU kibocsátáskereskedelmi rendszere (EU ETS);
- az épületekre és a közúti közlekedésre kiterjedő új EU ETS;
- Szociális Klímaalap;
- a tagállamok közötti erőfeszítés-megosztási rendelet;
- a földhasználatra, az erdőgazdálkodásra és a mezőgazdaságra vonatkozó rendelet;
- karbonintenzitást kiegyenlítő mechanizmus (CBAM);
- megújulóenergia-irányelv;
- valamint további jogalkotási intézkedések.

E jogszabályok célja a gazdaság kulcsfontosságú ágazatainak – így különösen a közlekedésnek, az iparnak, a megújuló energiának, az épületállománynak, a földhasználatnak és az erdőgazdálkodásnak – a dekarbonizációja.

Co-funded by the
European Union

A kibocsátáscsökkentési célok mellett a klímarendelet jelentős rendelkezéseket tartalmaz az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról is. A tagállamok kötelesek **nemzeti alkalmazkodási stratégiákat** kidolgozni, amelyekben:

- fel kell mérniük az éghajlati sérülékenységeket a kritikus ágazatokban (például a mezőgazdaságban, a vízgazdálkodásban és az élelmezésbiztonság területén);
- elemezniük kell a sérülékeny társadalmi csoportokra gyakorolt hatásokat;
- valamint elő kell mozdítaniuk a természetalapú megoldások alkalmazását.

Az Európai Bizottság ötévente értékeli valamennyi tagállam egyéni és közös előrehaladását (első alkalommal 2023 szeptemberétől kezdődően) a klímasemlegesség megvalósítása felé, összhangban a Párizsi Megállapodás globális értékelési mechanizmusával.

A Bizottság **2023. évi éghajlat-politikai előrehaladási jelentése** arra figyelmeztetett, hogy az alkalmazkodási intézkedések jelentős lemaradásban vannak különösen az irányítás, a finanszírozás, a kockázatértékelés, a természetalapú megoldások, valamint a nyomon követés és az értékelés területén.

Az Energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendelet

A **2018-ban elfogadott Energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendelet** ((EU) 2018/1999 rendelet) központi koordinációs mechanizmust hozott létre az energia- és klímapolitika számára. Célja annak biztosítása, hogy az **Energiaunió stratégiája**, valamint a **2030-ra kitűzött energia- és éghajlat-politikai célok** összehangoltan és következetesen valósuljanak meg valamennyi tagállamban.

A 2021–2030-as időszakra minden tagállamnak tízéves időtávra **Nemzeti Energia- és Klímatervet (NEKT)** kell készítenie.

A NEKT-ek az Energiaunió öt fő dimenziójára vonatkozó nemzeti célokat és szakpolitikai intézkedéseket foglalják magukban:

- energiabiztonság;
- belső energiapiac;
- energiahatékonyság;
- kutatás, innováció és versenyképesség;
- dekarbonizáció.

A rendelet lényegében egységes keretbe foglalja azt a **31 tervezési, jelentéstételi és monitoringkötelezettséget**, amelyek korábban különböző uniós jogszabályokban szerepeltek.

Emellett rendelkezik a konzultációs folyamatokról, a regionális együttműködésről, az ötvenéves időtávra készülő hosszú távú alacsony kibocsátású stratégiák kidolgozásáról és jelentéstételéről, az előrehaladási jelentésekről, valamint az üvegházhatásúgáz-kibocsátásokra, szakpolitikákra, intézkedésekre és előrejelzésekre vonatkozó nemzeti és uniós nyilvántartási rendszerekről.

Európai alkalmazkodási stratégia

Az Európai Unió éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási megközelítését két meghatározó stratégia formálta.

A **2013-ban közzétett első európai alkalmazkodási stratégia** olyan keretrendszert vezetett be, amely a tudásbázis bővítésére, a nemzeti alkalmazkodási tervek elkészítésének támogatására, valamint a kulcsfontosságú ágazatok éghajlatállóká tételére összpontosított.

Az Európai Bizottság értékelését követően **2021-ben** új alkalmazkodási stratégia jelent meg, amely a hangsúlyt a helyzet megértéséről a konkrét intézkedések megtervezésére és végrehajtására helyezte át.

A stratégia központi célkitűzése egy **„2050-re éghajlatváltozással szemben ellenálló Európa megteremtése”**, amely gyorsabb végrehajtást és rendszerszintűbb megközelítést irányoz elő a kormányzás valamennyi szintjén.

Intelligensebb alkalmazkodás

A stratégia célja az éghajlati kockázatokkal és alkalmazkodási lehetőségekkel kapcsolatos ismeretek bővítése a **Horizont Európa**, a **Digitális Európa** és a **Copernicus** programokon keresztül.

További cél az éghajlati kockázatokra és veszteségekre vonatkozó adatok minőségének javítása egy **Kockázati Adatközpont** létrehozásával, valamint a nyilvános információkhoz való hozzáférés bővítése az **INSPIRE irányelv** keretében.

A stratégia egyik kiemelt vállalása, hogy a **Climate-ADAPT** platform váljon az alkalmazkodási ismeretek európai szintű elsődleges tudásközpontjává.

Rendszerszintűbb alkalmazkodás

A stratégia hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a tagállamok megfelelő szakmai útmutatást kapjanak nemzeti alkalmazkodási stratégiáik hatékony végrehajtásához.

Kiemelt szerepet kap az **igazságos reziliencia** előmozdítása is, többek között az **Erasmus+** és az **Európai Szolidaritási Testület** keretében működő alkalmazkodási támogató programokon keresztül, amelyek az átképzést, továbbképzést és készségfejlesztést támogatják.

A stratégia további intézkedései közé tartozik:

- az éghajlati reziliencia beépítése a nemzeti költségvetési keretrendszerekbe;
- a természetalapú megoldások előmozdítása.

Az alkalmazkodási megoldások bevezetésének felgyorsítása

A stratégia célja a **Horizont Európa Éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás misszió** és más kapcsolódó uniós missziók eredményesebb végrehajtása.

Emellett:

- az alkalmazkodási szempontok beépülnek a **Natura 2000** hálózat frissítésébe;
- előmozdítják a biológiai sokféleséget támogató erdősítési és újraerdősítési iránymutatásokat.

További intézkedések szolgálják az éghajlatváltozással összefüggő egészségügyi veszélyekre való felkészülést és reagálást az **EU egészségügyi veszélyhelyzeti keretrendszere**, valamint az **Egészségügyi Vészhelyzeti Felkészültségi és Reagálási Hatóság (HERA)** révén.

Pénzügyi téren a stratégia célja:

- az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást támogató fenntartható tevékenységek uniós taxonómiájának továbbfejlesztése;
- egy uniós szintű éghajlati kockázatértékelési rendszer kialakítása a katasztrófakockázatok megelőzésének és kezelésének megerősítése érdekében.

A stratégia emellett kezelni kívánja az éghajlatváltozással kapcsolatos biztosítási hiányosságokat azáltal, hogy:

- ösztönzi a természeti katasztrófákra vonatkozó biztosítások elterjedését a tagállamokban;
- elősegíti a biztosítók és a szakpolitikai döntéshozók közötti párbeszédet;
- támogatja a kockázatkezelést szolgáló bevált pénzügyi eszközök kidolgozását.

Mindez szoros együttműködésben valósul meg az **Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatósággal (EIOPA)**.

A nemzetközi éghajlati reziliencia és felkészültség támogatásának erősítése

Nemzetközi szinten az intézkedések célja a **nemzetileg meghatározott hozzájárulások (NDC-k)** és a **nemzeti alkalmazkodási tervek (NAP-ok)** kidolgozásának és végrehajtásának támogatása.

Emellett a regionális programokat is szélesebb körben kívánják alkalmazni annak érdekében, hogy az európai partnerországok helyi önkormányzatai nagyobb támogatást kapjanak az alkalmazkodási intézkedésekhez.

További cél a katasztrófakockázati finanszírozási stratégiák fejlesztése, valamint az éghajlatváltozással szemben ellenálló beruházások ösztönzése.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás társadalmi dimenziói

A klímasemleges gazdaságra való **igazságos és inkluzív átállás** megköveteli, hogy a munkavállalók és a vállalkozások – különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) – megfelelő támogatást kapjanak a környezeti, technológiai és gazdasági változásokhoz való alkalmazkodásban.

Az Európai Unió Tanácsának **2022. június 16-i ajánlása a klímasemlegesség felé vezető igazságos átmenet biztosításáról** kiemeli:

- a szociális párbeszéd jelentőségét;
- a készségfejlesztés fontosságát;
- a minőségi foglalkoztatást;
- valamint a megfelelő támogató intézkedések szükségességét annak érdekében, hogy az átállás során senki ne maradjon hátra.

Az ajánlás elismeri a szociális partnerek kulcsszerepét olyan szakpolitikák kialakításában és végrehajtásában, amelyek egyszerre szolgálják a környezetvédelmi célokat, a társadalmi igazságosságot és a gazdasági versenyképességet.

Az **SMEunited** az **SMEs4SD** projekt keretében webináriumsorozatot szervezett az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás társadalmi vonatkozásairól.

Az első webinárium az éghajlatváltozás munkaerőpiaci hatásait vizsgálta, különös tekintettel a foglalkoztatás, a szükséges készségek és a munkafeltételek átalakulására.

A második webinárium a munkahelyi biztonság és egészségvédelem (OSH) szempontjából elemezte az éghajlatváltozás következményeit, különös figyelmet fordítva a szélsőséges hőmérsékletek, az új anyagok és a változó munkakörnyezet által okozott új kockázatokra.

A harmadik webinárium azt mutatta be, miként segíthetik a digitális technológiák és az innovatív megoldások a munkahelyi éghajlati kockázatok megelőzését, a munkabiztonság javítását, valamint a kkv-k és munkavállalók ellenálló képességének növelését.

Olvassa el „Empowering Europe's SMEs for a Fair and Just Transition” című állásfoglalásunkat!

A következő hírlevelek részletesebben foglalkoznak majd az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szociális párbeszédrel kapcsolatos kérdéseivel.

Előkészületben

Az Európai Bizottság 2026. évi munkaprogramjának legfontosabb, az alkalmazkodást és a rezilienciát érintő kezdeményezései

- Integrált erdőtűzkockázat-kezelés (megjelent: 2026. március);
- Energiaunió-csomag (tervezett megjelenés: 2026. július 15.);
- az EU kibocsátáskereskedelmi rendszerének (ETS) felülvizsgálata (2026. III. negyedév);
- Körforgásos Gazdaságról szóló jogszabály (2026. III. negyedév);
- új integrált európai éghajlati reziliencia- és kockázatkezelési keretrendszer (2026. IV. negyedév; a bizonyítékgyűjtési konzultáció 2026 februárjában lezárult);
- a nemzeti célkitűzések és rugalmassági mechanizmusok felülvizsgálata az uniós klímapolitikai keretben (2026. IV. negyedév);
- az Energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendelet felülvizsgálata, beleértve a fosszilis tüzelőanyagok támogatásának fokozatos megszüntetését (2026. IV. negyedév);
- Óceántörvény (2026. IV. negyedév).

Tematikus meghallgatás az éghajlatról, az energiáról és a környezetről

- Tematikus meghallgatás az átalakulási folyamatok hatékonyabb támogatását szolgáló keretrendszerről – **Tiszta Ipari Megállapodás (Clean Industrial Deal)** (2026. november, megerősítés alatt).

A „SMEADAPT” projekt célja, hogy erősítse a kis- és középvállalkozásokat képviselő munkáltatói szervezetek szerepét az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásról és a rezilienciáról szóló párbeszédben.

